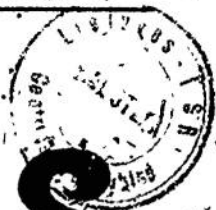

Ukininkas

Prekė laikraščio:

Prusiose ir i Austriją 2 1/2 auks.
i Ameriką ir i kitas svetimas
žemes 4 auks.
i Rusiją (kuvertuose) 5 rubl.

LIETUVOS

UKININKŲ LAIKRAŠTIS.

Prekė apgarsinimų:

Už eilutę smulkiaus.
rašto arba už jos vietą per
pusę puslapio 60 senjinių.

IŠEINA KAS MĖNESIS VIEŅĄ KARTĄ.

Mintaujos kankintiniai.

Trisdešimts trys mokintiniai-lietuviai išvartyti iš gimnazijos.

Už ką, kas ten nutiko? Kokią nedorybę jie padarė?

Gūdiškomis akimis žiurint, gal ir galima jų darbuose atrasti nedorą pasielgimą; o mums lietuviams iš to aiškiai matyti, ką mes galime laukti nuo gūdiškos vyriausybės; kad turėsime kęsti tik persekiojimus pakolaik duosimies savę persekioti.

Lietuvi, ar lietuve! kada skaitysi šią žinią, tikrai jau busi girdėjęs ši-tą apie tą liudną atsitikimą. Zinau, kad žine apie tai, kaip ugnies kibirkštis, išsiplatino po visą Lietuvą, pasiekė Peterburgą ir atsirado, kaip girdėt, jau net prancūziškuose laikraščiuose. Bet vis-gi perskaityk šį raštelį su visoms smulkmenoms ir kitiems papasakok, kaip nekaltai, neteislingai, kenčia mūsų jaunučiai broleliai.

Pradėkime nuo pradžios.

Mintaujos vyriškoje gimnazijoje kitą kartą budavo apie penkis šimtus mokintinių. Kaip vokišką kalbą panaikino ir pastatė gudus-mokintojus, gimnazija ėmė nykti. Dabar gimnazijoje tėra vos pusterčio šimto mokintinių: šiek-tiek gudų, šiek-tiek vokiečių ir žydų apščiai latvių, o daugiausiai lietuvių ir keliolika, teip vadinamų lenkų.

Sitoje gimnazijoje, kaip ir kitose, mokintiniai kasdieną kalbėdavo maldą prieš mokslą ir po mokslo kalbėdavo ją kiekvienoje klasoje skyrium patys mokintiniai, žinoma, gudiškai, nes ją turėjo kalbėti iš eilės: gudas ir žydas, liuteris ir katalikas.

Bet štai atėjo atmaina. Dabartinis gimnazijos direktorius Tichomirovas, matyt, užsimanė atsiženklinant prieš valdžią kokiū-nors nepaprastu darbu. Jis išmėdė nuo Rygos kuratoriaus, žinomo daugeliui Lavrovskio, kad ang lėistų jam įvesti Mintaujos gimnazijoje maldą už ciecorių.

Po to, vieną gražią dieną rugsėjo mėnesio šių 1896 metų direktorius Tichomirovas prisakė savo gimnazijos mokintiniams: „Staciaticiai visų kliasų susirinkite i vieną kambarį; ten jums perskaitys maldą popas gudiškai. Visi liuteriai pasidalinkite i dvi dali: vokiečiai sau, latviai sau; jūsų pastoriai perskaitys jums maldą už ciecorių vokiškai ir latviškai. Žydai per tą laiką eikite sau pasivaikščiūt, o jūs, katalikai susirinkite visi i salę; jūsų kunigas perskaitys jums maldą už ciecorių **gudiškai**.“ Žinoma visi paklause ir susirinko kur kam buvo įsakyta.

Nuo tos dienos popas meldžiasi su staciaticiais, pastoriai — su liuteriais, žydai vaikštinėja po ilguosius priesienius arba koridorij. Tik su katalikais atsitiko netikėtas daigtas.

Pirmą kartą susirinkus salėje, katalikams ilgokai priešėjo laukti. „Kodėl kunigas teip ilgai neateina?“ kalbėjo tarp savęs mokintiniai. Bet kunigas teip ir nepasirodė. I jo vietą atėjo mokintojas gimnazijos Mečnikovskis, lenkas ir katalikas, persižegnojęs prieš ikoną perskaitė maldą už ciecorių gudiškai. Mokintiniai-katalikai nesižegnojo ir, nusikreipę nuo ikonos i šalį katalikų bažnyčios, išklause maldą.

Nuo šito viskas ir prasidėjo. Mokintiniai-katalikai darsižinojo, kad jų kapelionas, kunigas Urbanavyčia, lietuvis, atsisakęs skaityt maldą gudiškai. Iš pradžios jie nežinojo, ką reikia daryt. Vienas mokintinių pasiklausė kapeliono rodos. Bet tas, bijodamas, matyt, įkliut, trumpai atsakė: „vaikeli, aš padariau savo, o tu daryk teip, kaip tavo sąžinė liepia“ ir paprašė mokintinių išeit ir pasakyt kitiems, kad nė viens pas jį nesilankytų.

Teip praslino keletas dienų. Mečnikovskis skaitė katalikams maldą, o šie grėžėsi nuo jo. Laikė maldos už durų stovėjo visada, kaipo aniolas sargas, gimnazijos inspektorius Tomilovas.

Bet po kelių dienų direktorius Tichomirovas prisakė, kad mokintiniai-katalikai patys paeiliui

*) Per kalėdas girdėt, kad net 83 išvyta. Rd.

PALEKINTA
1952

skaitytu (malda už ciecorių. Tada ir išlindo yla iš maito.

Pirmą kartą Mečnikovskis liepė skaityt maldą mokintiniui trečios klases, Kaziui Janulevičiui. Bet tas, pasakęs: „nemoku“, nulindo į vidurį savųjų. Mečnikovskis, matyt, bijodamas pakelti triukšmą, pats perskaitė maldą, o Janulevičiui gimnazijos valdžia nieko nepatėmyjo, tartum nieko nė neatsitiko. Tik ant rytojaus atėjo ant maldos pats inspektorius (žinoma ir Mečnikovskis drauge) ir, šnairiai pažiūrėjęs į mokintinius, tarė: „Kas iš jūsų turi gerą balsą? Tubeli, bene tu? Perskaityk maldą!“ Juozas Tubelis buvo teip-gi mokintinis trečios klases. Tubelis inspektoriui atsakė: „Aš negaliu.“ — „Kodėl?“ paklausė inspektorius. — „Man griekas gudiškai melstis“, paaiškino vaikinąs. „Bet aš tau liepiu“, aštriai pasakė inspektorius. Vaikinąs, truputį patylėjęs, ištare: „ne galiu, pone inspektoriau!“ — „Laukan!“ pas direktoriu!“ suriko inspektorius. Tubelis išėjo, o maldą perskaitė Mečnikovskis.

Ateinančią dieną pas susirinkusius mokintinius-katalikus, atėjo jau pats direktorius su uodega, tai yra su inspektorium, Mečnikovskiu ir užžiūrėtoja. Mečnikovskis perskaitė maldą. Po maldos direktorius pasakė mokintiniams ilgoką bylą. Kalbėjo, kad gudiška malda būtina ir neatmainomai bus įvesta, kad Mečnikovskis paskutini kartą ją perskaitė, kad toliau turės ją skaityt patys mokintiniai paeiliui, kad kiekvieną, kurs išdrįs atsisakyti, išvarysės, kaip Tubelį. Sulyg tais žodžiais mokintiniai ėmė rekti: „Ne skaitysim, ne skaitysim!“ Direktorius išbalso, nustojo balso, bet po valandėlės atsikvošėjęs tarė: „Ką jūs sakot? ką? aš negirdžiu, sakykite vienas!“ Bet mokintiniai nutilo ir nė vienas nė žodžio nebetarė. Tada direktorius suriko: „Kaip tai! jūs neskaitysit! Aš pusę gimnazijos išvarysiu, bet vis-gi ant savo pastatysiu.“ — „Namon, namon!“ pakilo riksmas ir visi mokintiniai ėmė sprukti laukan iš salės ir, pasigriebę savo knygas, mukti iš gimnazijos namon. Direktorius pamatė, juog čia ne juokai, ir, matyt, persigandęs, šoko pro duris ant kiemo, pagriebė už skverno vieną išbėgusį mokintinį, suvarė ir kitus atgal į vidų ir sušuko, kad sargai užrakintų gimnazijos duris. Po to direktorius ėmė geru kalbėti: „Eikite į klases, aš pasikalbėsiu su jūsų kunigu. Nutarsime.“ Mokintiniai išsiskirstė po klases, kur jau buvo susirinkę gudai, vokiečiai, latviai ir žydai. Pusantros valandos prasliuko, o nė vienas mokintojas ne pasirodė klasese. Svetimtakėliai klausinėja musiškius, kas pasidarė; visi prijaucia katalikams; liutieriai žada išstot iš gimnazijos, jeigu katalikus išvarytų. O katalikai ne snaudžia: brukš, brukš paraše prašymą apšvietos ministeriui ir renka parašus.

Ta diena per visas lekcijas gimnazija buvo užrakinta. Nė priešpiečių užkast nepaleido mokintinių namon. Nenorite melstis, tai pasnikaukite, kalbėjo, turbūt, sau direktorius. Vienas žydėlis, matyt labai išalkęs, priėjo prie saugojančio duris užžiūrėtojo ir tarė: „leisk tamsta mane namon, aš jau perskaitysiu gudišką maldą. Bet ir jo neleidė.

Po lekcijų mokintiniai-katalikai išsiuntė prašymą ministeriui. Tas prašymas maždaug buvo toks:

„Jo Mylistai apšvietos ministeriui žemjau pasirašiusių mokintinių-katalikų Mintaujos vyriškos gimnazijos visužemiausias prašymas. — Viešpats Dievas sutvėrė gimines, davė joms ivairias kalbas ir liepė savę garbinti tose kalbose. Tajgi Dievas lygiai myli visas kalbas. Dar nuo mažens ant kelių mūsų motinų mes pripratome melstis Sutvėrtoji kiekvienas savo prigimtoje kalboje. Juog/tai niekada ir niekur nebuvo užginta. Lietuvos kunigaikščiai ir Lenkijos karaliai, kada — kaip mus mokino istorijoje — valdė vakarinę Gudiją, leido gudams melstis gudiškai. Net totoriai, užėmę visą Gudiją, nespyrė gudų melstis totoriškai. Ant galo, sienose mūsų pačių gimnazijos mūsų draugams liutieriams leista melstis: vokiečiams — vokiškai, latviams-latviškai. Už ką mus, akise tų mūsų draugų liutierių spiria melstis gudiškai! Kuo mes blogšni už juos? Kame mes prasikaltome? Ponuli! teikės prisakyti, kad mums leistų melstis už ciecorių prigimtoje kalboje. Jeigu tai ne nuo Tamstos priguli, meldžiame nunešti mūsų karštas maldas prie kojų Jo Mylistos Visumielaširdingiausio ciecoriaus mūsų Mikalojaus II. O, jis išklausys mus! Ponuli! neleisk, idant mūsų draugą Tubelį išvartų iš gimnazijos. Jis nekaltas. Jis padarė tik tą, ką ir kiekvienas iš mūsų būtų padaręs, jeigu mums būtų buvę prisakyta, ką jam prisakė.“

Ant rytojaus direktorius pasakė mokintiniams: „Šiandien maldos nė bus.“ Ir nebuvo tos maldos per pusantą mėnesį. Per tą laiką daug vandens upėse nubėgo, o gimnazijoje buvo daug džiaugsmo ir ašarų ir širdies plakimo.

Pirmučiausiai atstatė nuo vietos kuniga kapelioną. Paskiaus, ištikrųjų išvarė iš gimnazijos Tubelį. Toliaus, direktorius užsimanė ištirti, iš kur pas mokintinius atsirado tas pasipriešinimas. Patys mokintiniai nusiuntė jam kopiją išsiųsto ministeriui prašymo ir dar labiau jį suerzino tame dalyke. Tyrinėjimas direktoriaus buvo toks. Jis kvietė po vieną, mokintinius-katalikus pas savę ir klausinėjo, o tie jam vis gudriai atsakinėjo.

„Ar pasirašei ant prašymo?“ klausė direktorius. „Pasirašiau“, atsakė mokintinis. „Kur pasirašei?“ — „Klaseje.“ — „Kaip klaseje! kada-gi tai buvo?“ — „Ogi tą dieną, kaip gimnazija buvo užrakinta.“ — „Kas-gi tau

davė pasirašyt? — „Nieks nedavė; visi ten buvo, visi rašėsi ir aš pasirašiau.“ — „Kas gi parašė tą prašymą?“ — „Nežinau.“ — „Nežinau! o aš žinau. Ar kapeliono rodos nesiklausei?“ — „Ne, nesiklausiau.“ — „Kaip gi tu nesiklausei! tokiam dalyke tik kunigo ir tereikėjo klaustis.“ — „Aš nieko, pone direktoriau, nesiklausiau, — nė kunigo, nė pono inspektoriaus, nė Tamstos.“ — „Taigi, kad būtum manęs pasiklauses, aš gerą rodą bučiau davęs. O kaip tau patiko mano paskutinė kalba?“ — „Nė šio, nė to.“ — „Hm! o ką tu mislyjei rėkdamas: „neskaitysiu?“ — „Teip ir mislyjau, kad neskaitysiu.“ — „Ne buk rupu, eik laukan.“

Išklausinėjęs tokiu būdu, direktorius vienok nieko nepatyrė. Jis norėjo žinot, kas tie pirmuoliai, bet mokintiniai teip gudriai iš vieno laikėsi, kad jis nieko negalėjo dasižinot; norėjo įkišt kunigą, bet ir tai jam nepasisekė.

Tada atvažiavo į Mintaują, teip vadinamas, apskričio inspektoriaus, Zajončkovskis; pavardė lenkiška, bet jis stačiatikis. Zajončkovskis iš pradžios net labai švelniai ėmė kalbint mokintinius, kad jie skaitytų maldą. Bet šie visi vienodai atsakinėjo: „Negaliu, griekas, sąžinė neleidžia.“ — „Koks gi čia griekas?“ kalbėjo Zajončkovskis, „argi Dievas nesupranta gudiškai?“ Bet mokintiniai atrėždavo: „O kodėl kunigas ne skaito?“ „Nera grieko“, tvirtino apskričio inspektoriaus: „ta maldą užtvirtinta jūsų vyskupo Zilinskio.“ — „Zilinskio?“ klausė nusistebėdami mokintiniai, juog jis buvo popiežiaus prakeiktas, tai ir maldos negalėjo užtvirtint. O popiežius Piušas IX. užginė lietuviams ir lenkams melstis gudiškai.“

Matydamas, juog gerumu nieko nepėš Zajončkovskis ėmė vaikščiot po mokintinių gyvenimus, klausinėti užlaikytojus tų gyvenimų, ar nesirenka pas juos mokintiniai, — ėmė grasinti užlaikytojams, kad nebeleisės laikyti mokintinių tiems, kurių mokintiniai neskaitys maldos. Gasdino ir mokintinių tėvus, kuriems buvo išsiųsti grasinantieji raštai, grąsino ir pačius mokintinius, juog nenorinčius skaityt maldą, išvarysęs iš gimnazijos, juog atiduosęs juos po sudu, laikysęs per visą gyvenimą po priežiūrą policijos ir teip toliaus ir teip toliaus.

Daugelis mokintinių norejo ištrot iš gimnazijos, bet jų prašymų Zajončkovskis nepriėmė, sakydamas, kad tėvai turi prašymus paduoti. Atsirado ir tėvai, bet ir nuo jų prašymų nepriėmė.

Po ilgų prikalbinėjimų ir grąsinimų, vieną dieną iš klausinėjo visus mokintinius katalikus, kas iš jų skaitys maldą ir kas ne. Mokintinių katalikų iš viso yra apie pusantro šimto: keliolika iš jų — lenkai, trys — vokiečiai, poris latvių, o daugiau — visi lietuviai. Taigi keturios dešimtis jų pasakė stačiai: „neskaitysiu“,

šešiolika: „skaitysiu“ o visi kiti: „palauksime žinios nuo tėvų.“

Iš to pasidalinimo pasinaudojo Zajončkovskis. Ant rytojaus tiems 40 mokintinių, kurie atsisakė skaityt, buvo užginčta vaikščioti į kliašą. Apskričio inspektorius tuo norėjo įbaugint, bet mokintiniai parašė prašymą jaunajai cecorienei, melddami jos užtarymo.

Pajutęs apie tai Zajončkovskis, pusę pavakarių pakvietė vėl vaikščioti į gimnaziją, o kitią pusę, tai yra dvidešimčiai mokintinių apreiškė, juog jie esą visai išvargti iš gimnazijos ir nebegalėsę nė į kokią mokyklą ištrot; bet pridurė, kad tuos iš jų, kurie paduos jam prašymus ir pasižadės gudiškai melstis, jis primsęs į Mintaujos gimnaziją.

Po kelių dienų Zajončkovskis surinko visus mokintinius-katalikus į salę ir liepė perskaityt gudišką maldą vienam iš prisizadėjusių mokintinių. Tai buvo mokintinis aštuntos kliašos, nemokantis nė žodžio nė lenkiškai, nė lietuviškai, nės užaugo vidurinėse Gudijos gubernijose; jis vadina save kosmopolitu skaito už savo tėvynę nė Lietuvą, nė Lenkiją, bet visą pasaulę. Vienok ir šis vyrukas, paragintas apskričio inspektoriaus, sakė, labai išbalęs ir perskaitys maldą drebančiu balsu.

Ant rytojaus Zajončkovskis liepė skaityt maldą jau nepasizadėjusiam mokintiniui trečios kliašos — Novickui, bet šis atsisakė. Vaikiną liepė pasodint į karcerį. Tuo tarpu prieš apskričio inspektorį stėjo septintos kliašos mokintinis Jurgis Šlapelis ir tarė: „Ne spirks Tamsta mus melstis, leisk mums sulaukti atsakymą nuo tėvų.“ „Laukan!! Tamsta jau nebe mokintinis“, suriko apskričio inspektorius. Šlapelis išėjo, bet sykiu su juo išėjo dar dešimtis mokintinių. Bet Zajončkovskis nepasidavė. Šauke pasizadėjusių mokintinių šeštos kliašos (lenką). Tas neatsiliepė ir nesijudino iš vietos. Zajončkovskis rėkia antrą kartą jo pavardę. Mokintinis tyli ir slepėsi už nugarų savo draugų. Iš trečio karto Zajončkovskis suriko nebe savo balsu. Mokintinis išėjo ir drebedamas perskaitė maldą.

Ta pačia diena buvo nuspręsta išvart iš gimnazijos Navicką ir Šlapelį su dešimčių jų draugų.

Ant rytojaus, prasidėjus maldai, vėl išėjo keliolika mokintinių, bet tų nebevarė iš gimnazijos. Atbulai, juos kvietė grįšti, bet nė vienas iš jų nesutiko. Zajončkovskis išvažiavo, iš kur buvo atsidanginęs ir jau daugiau akių neberodė.

Pagal paskutinius žinias, išvartyta iš gimnazijos 33 mokintiniai; tarp jų — trys vokiečiai, du lenku, o visi kiti lietuviai. 15 mokintinių nepasizadėjusių skaityt, patys nebevaikščioja į gimnaziją; keletą pasizadėjusių tėvai atsiėmė iš — gimnazijos.

Koks bus galas, dar nežinoma. Nuo ciecorienės atėjo mokintiniams žinia, kad jų prašymą apturėjo ji ir persiuntė apšviėtoms ministeriui.

Ciecorienės raštas padarė tarp mokintinių labai smagų įspūdį. Ikšiol direktorius ir apskričio inspektorius gąsdino mokintinius labiausiai už jų prašymus: jie sakė, kad tokių prašymų, ant kurių daugelis pasirašo, nevalia paduoti, kad už tokius prašymus jie bus i Sibėriją išsiųsti. Dabar gi jų prašymą pati ciecorienė priėmė ir dar jiems atsakė; ne direktoriui, bet i gimnaziją patiems mokintiniams! Jos rašte buvo parašyta: „Mokintiniui Vrublevskiui ir visiems kitiems duodu žinią ir taip toliaus. Mat Vrublevskis pirmutiniu pasirašė ant ciecorienės prašymo, tai ant jo vardo ir atsiųstas ciecorienės atsakymas; tą atsakymą atidavė jam i rankas pats gimnazijos direktorius.

Kaip skęstantis griebiasi už šiaudo, taip ir dabar mokintiniai išsiuntė, dar vieną prašymą. Kur? Kam? Tikrai neatspėsi, mielas skaitytojai. Ogi, pačiam tėvui popiežiui i Rymą.

Kas iš to bus, dar pažiūrėsime. Bet tuo tarpu atsiminkime, kad nemaža lietuvių sunkiai nukentėjo; nekurie iš jų nebeturi tiesos nė i kokią mokyklą įstot, o čia kelintam prisiėina ir i kariūnėnų stot. Kur jiems pasidoti? Kur vietą ir duonos kąsnį surasti? Sunkus šitie klausimai, oi sunkus, ypač jaunuoms galvelėms! Viena jų viltis, kad Lietuva jų neužmirš ir juos sušėps. —

Pipiras.

Ant Naujų metų.

Vos gaigystėj — garsiai gaidys užgiedojo.
Apreikšdamas naująjį metų linksmiai,
Mets senas nuo savo tarnystos atstojo.
Su pragaro dvasiom's išgaiždamas umai.

Ir linksmintas žmonės — seni ir jaunieji.
Turtingi ir vargšai, sveiki ir ligoniai,
Gyventojai miestų, kaimiečiai prastieji —
Visi naują metų sutinka maloniai.

Būk sveiks, jaunikaiti, mus naujas valdome,
Ant sosto tėvynės stipriai tu sėdėk,
Sėk brolišką meilę, teisybę malonę,
Visus padonus savo lygiai mylėk....

Neduk tu galingam nuskriausti silpnėsni.
Nuliudusią širdį kuom nors suramyk,
Visiems nelaimingiems duok buvį geresnį,
Už nuskriaustus, vargšus visad užtaryk.

Tu tėvu mums būk, viešpataudams garbingai
Plačiai karaliauk ant pasaulės visos,
Tu būk maloningu ir teikis širdingai
Atmyk ant brangiausios dėl mus Lietuvos.

Sinšk šilumą, lytų ir darbą artojaus
Palaimyk, duok ugį ir našą javams,
Ledams nedaleiskie išmušti vasarojaus,
Tarpumą ir gausą suteik gyvuliams.

Ir Lietuvą mielą tegul Dievas gina
Nuo bado, nuo maro, nuo karės, ugnies,
Nupuolusią dvasią tegul atgaivina.
Tegul žvaigždė laimės išvien dėl jos švies.

Žmonėms darbininkams jų darbo sunkumą
Palengvyk vaikams linksmumą suteik,
Seniems duok sveikatą, merginoms gražumą
Visiems su pagelba, mets naujas, ateik!

Tegul nebus niekur bėrnių keikimo,
Tegul ant nelainių neviens nė ruguos,
Tegul kiekviens džiaugsis iš savo buvimo,
Te skamka po Lietuvą balsas dainos.

O tuos, kur vargo sav duonos kąsnėlio
I tolymą svieta įieškot, iškeliavo.
Nors vilčia pastipryk ant jų sunkaus kelio,
Padėk jiems datirti ko kas pageidavo.

Tegul ne užmiršta šalies prigimtinių,
Kur ilsisi kaulai kapuos jų tėvų.
Kur išvydo šviesą dienos pirmutinės,
Kur meilę pažino tarp genčių savų.

Tegul iš tėvynės, kurią numylėjo,
Kuriai lygios niekur ant svieto neras,
Kur jų jaunos dienos laimingai praėjo,
Nuneš jiems nors vėjas naujienas geras.

Justins iš Turčinų.

Apie bažnytines draugystes.

Kitąkart kunigai buvo tikrais Kristaus, pasekėjais duodavo gera paveikslą krikščioniškos meilės artymo.

Bet viskas palengva atsiminė ir dabar jau (aš čia kalbu apie Lietuvą) mažai berasi kunigų iš tikro pašaukimo*).

Jiems dabar visur rupi tik savo gerovė, per ką didei skriaudžia parapijas.

Daugumas žmonių mato ir jaučia, kad tai nėra gerai, kur yra reikalingos atmainos, kad reikia apgnasrių kunigų savvaliai, bet bijo tą balsiai pasakyti. Tai yra pirma priežastis, dėlko pas mus tame dalyke nėra nėjokios tvarkos, Antra — nežino, kaip reikia atlikti tas atmainas ir kokios jos turi būti.

Norėdamas ateiti i pagelba savo tautiečiams, aprašysiu, kaip daro dideliuose miestuose.

Labiausiai atsakančiomis tam siekiamui yra bažnytinės draugystės, arba bažnytiniai sindikatai. Surėdimas jų yra šioks.

*) Plačiau apie tą raše „Apžvalga“ 1890 m. straipsnyje: „Dėlko mūsų žmonės nor savo vaikus i kunigus išleisti.“

Kiekviena kuopa, išrenka ko gudriausią ir teisingiausią vyrą. Visi tie išrinktieji susirenka į vieną vietą pasikalbėti. Pirmu pirmiausiai paskiria algą visiems tarnams bažnyčios: kunigams, vargamištrui, sakristijonui ir tt. Paskui apsvarsto, iš kur reikia surinkti pinigų, užmokėjimui algų. Paskiria, kiek turi kiekvienas iš parapijonių mokėti draugystei: metinių mokesčių, arba tiesiog sakant kalėdos. Paskiria, kiek reik imti už šlinhus, laidojimus, krikštus ir tt. Tie visi pinigai ir da pelnas nuo žemės, prigulinių bažnyčiai, eina į draugystės kasą. Kunigai gi gauna pinigų už mišias.

Visą ką suskaičius, išpuola, kad riebioje parapijoje atlieka kokla dešimts tukstančių. Tuos pinigų galima atiduoti ant gerų darbų: pataisymo bažnyčios, už turėjimo ligonbučio, pašelpimo padėgėlių ir pavargėlių, užlaikymo mokslų, šelpimo mokintinių ir tt.

Pabaigą savo pašnekos, išrinktieji paskiria komisija iš kokių 5—10 vyrų, kurie visą tvarką nžžiurėtų. O paskui kasmet tie patys ar kiti išrinktieji peržiurinėja visus komisijos darbus ir, kur yra reikalingos permainingos, padaro jas.

Iš tų draugysčių parapija tegali tik pelnyti. Pirmiausiai, parapijoniems reikės menkliau mokėti kunigui; antra, beturčių teip-pat galės išganyti dužią kaip ir didžturčių; kiekvienas elgėtu sergas galės kreiptis į ligonbutį, kas gaus ir vaistų ir valgi ir tt.

Gali atsirasti, kaip ir visuomet, priešininkai tų draugysčių.

Tuli gali pasakyti, kad bažnytinės draugystės yra tik išmisas bedievių, valdžios tarnų, norinčių lietuviams katalikams prapulties.

Ant to galima atsakyti šita: yra jos katalikų įvestos dideliuose miestuose, jomis yra užganėdinti ir parapijonys ir kunigai.

Per draugystės išpažins žmonės, supras savo padėjimą, supras, kad tik kruvoje te gali turėti šioji tokia tvirtybę, galės kovoti prieš savo prispaudėjus: žydus, valdžią ir tt. Tai jau tokios draugystės ne gali labai patikti valdžiai ir dėlto negalima pasakyti, kad tai išmisas valdžios ir jos tarnų.

Antra užmetinėjimą gali padaryti, sakydami, kad pinigai gali pakliuti į maskolių nagus. Tas, žinoma, užmetinėjimas nera svarbus, né joki pinigai iš draugystės kasos negali pakliuti į nereikalingas rankas, jei draugyste to nenorės.

Pagaliaus gali užmetinėti, kad tai yra svajonė, kad draugystės ištikrųjų pas mus nėra galimos įvesti, neva nėra tokios vienybės ir atsakančių žmonių.

Teisybė, kitur iškarto ne bus įkurtos bažnytinės draugystės. Tik reikia vienai parapijai pradėti, tai tuojaus ir kitos parapijos, matydamos gerumą draugysčių, teip-pat padarys.

Rodidžiausiais priešininkais bažnytinų draugysčių bus kunigai. Ir nedyvai. Esant draugystėms, jie nebegalės lupti paskutinius pinigų nuogyvo ir numirusio, nebegalės teip gyventi, nebebus jau ponaš ant parapijonių kišenius, bet tik liks dvasiškais mokintojais savo žmoneliu.

Žmogus.

Atsiminimai.

Pasakysiu pasaką
Vilkas ėdė ašaką
Ant raudono akmėnio,
Pasidėjęs sieta
Palei visą svieta —

atsakydavo mums vaikams tėtulė Ulijona ir dėdė Jonās, kaip tik tai mes prisimėm, kad pasakytą pasaką, o jie nenorėdavo.

Bet šiandien laimingesnė papuole diena. Aš, vaikas da 5 metų, mano brolis Kazys ir sesuo Nasta ir da ar sesuo, ar brolis, nebeatamenu, visi sėdėjome už stalo ir plėšeme plunksnas. Prie stalo ant suolėlio verpėlinus Ulijona ir dažnai atsisukdama prie mūsų, ragino plešyti. Jerzino mus ji, ir pradėjome iš jos juoktis: „Ulia, Ulia! kas te miške kulja“, pradėjome šaukti.

„Tai gerai! kad jus jau teip, tai aš jums pasakų daugiau nebesakysiu“, tartum užpykus, tarė Ulijona. Užgirdę apie pasakas, mes šokom iš už ustalės ir, apsėdę apie Uliutę, pradėjome prašyti pasekti pasaką. „Uliute! daugiau nebelosime, pasakyk tik tai yra žia ir ilga, kad ištektų, lyg vakarienė isvirs“.

„Na gerai, gerai; tik klausykite ir nesirikykit“, sutiko ant galo, ir pradėjo apie savo atsitikimus: kaip senesnia buvusi, pasodinusi pasoulyje pupą. Ta pupa užaugus didelė ir jaugus į dangų. Palei tą pupą ji ilipus dangun. Ilgai ten ji buvus, išvaikštinėjus visą dangų, ant galo panorėjusi nusileisti ant žemės, pasižiūrėti, kas ten dedasi. Tai matai radusi danguje bandą jaučių, papjovus juos, surėžius odą, surišusi visas šikšnas ir pradėjusi leisti žemyn. Neisteko odos lyg žemei, ir pasikabinusi ji augščiaus augščiausių miškų. Vėjas pradėjęs supti; paleidusi tada rankas ir nuklekusi į balą ir nulindusi lyg kaklo. Nėr kaip išlipti, né ką... Norėjo jau nustoti sakyti, bet mes didžiai buvome akįvi, kas-gi toliau su ja atsitiko, kaip ji iš balos išlindo, ir prašėme pabaigti sakyti. Ir vėl pradėjo: kaip antis manydama, kad jos galva, tai kelmas, ir sukrövusi guštę ant galvos ir sudiejusi toje guštoje daug kiaušinių. Vilkas atbėgęs kiaušinių ėsti. Ji nusitvėrusi už vilko uodegės. Vilkas, nusigandęs, kaip šokęs ir ištraukęs ję iš balos.

Ir teip mes klausėmė, kad net nustojome kvėpavę, kad tik ne, praleisti kokio žodžio. Bet ne mes vieni teip užsiklausėme jau rodos. Na, pirmą kartą sakomės pasakos: ir mūsų tėvelis, kuris lygšioi gulėjo ant lovos, užvertęs augštinį pilvą, ir pasakojo apie tai, kaip jis turgun važiuo, kokios ten prekės linams ir su kuo pasitiko tenai, ir jis nustojo ir atsigręžęs klausė pasakos. Ir ta Brigita, verpianti pakulas ant suolo, turbūt teip-gi klausė pasakos, nes jos verptuvo ratas ir pirma led vos gyvas, dabar visiškai nustojo sukėsis.

II.

Jau ir vakarienė išvirė. Buvo petnyčia; tai sušutino rapukų ir uždėjo ant stalų bliudą šaltų kopustų. Visi susėdom apie stalą. Mergos sėdėjo ant suolo, už ustatėje vyrai, o krikštasuolyje tėvelis, aš ir mama, kuri sėdėjo prie kerčios stalo, kad parankiau jai būtų atsikelti paduotų valgyt, ar įpilti daugiau — Vaikai-gi buvo visur išsinėję tarp didesnių. Prikimšau savo pilvą rapukais, o ant tų rapukų kopustais, paskui vėl rapukais ir ant tų rapukų vėl kopustais greičiau už kitus ir, atsilosęs į sieną pradėjau žiūrėti kaip kiti valgo.

Vyrai kimšo rapukus beveik visai ne luptas, mergos-gi gražiai nulupinėjo ir kopustus, ėme ne teip, kaip vyrai visa sauja, o tik tai dviem pirštėliais; tai-gi norėjo parodyti vyrams savo mandagumą. Brigita-gi, kad ir mėsos nebuvo, vis-gi valgydama čiulpė pirštus.

Pavalgę vakarienę, visi pradėjo taisyti gulti. Aš jau pirmiau balsiai atkalbėjau su mama poterius, tai tuoj ir atsigulau ir užėmiau vietą prie sienos. Prie sienos prie Dievo sienos, sako vaikai, tai ir aš ne norėjau papulti į vidurį, kur ne teip jau gera vieta. Viduryje atsigulė mano brolis, o ant krašto dėdė Jonas. Gulėjome trys vienoje lovoje, apsikloję kailiniais. Mums da nesinorėjo miego, ir pradėjome prašyti Jono pasakyti pasaką.

„Gera, tik pasakysiu baisią“, atsakė Jonas. —

„Sakyk, sakyk! kad tik graži būtų“, apsidžiaugėme.

„Gyveno“, pradėjo Jonas, „viduryje miško medininkas. Miškas buvo didelis ir aplink triobų arti nebuvo. Kaip visi medininkai, ir jis turėjo didelį, labai piktą šuni, kad saugotų jo grinėlelę nuo vagių.

Netoli nuo tos grinėlės buvo pasikores vienas žmogus. Tai matai, vieną kartą medininkas išėjo pavakaryj apeiti mišką. Miškerado žmonės bevagiant medžius ir norėjo juos suimti; bet vienas bijojo prieiti, tai nusiskubino į artymiausią sodžių paimti žmonių. Tokiu būdu jis užtruko lyg vidurnaktį. O pati su vaikais laukia ir niekaip negali sulaukti.

Sulipo visi ant pečiaus ir nemięga. Tikt štai šuo pradėjo loti. Teip loja, teip loja, kaip ir norėdamas kas-zin ką neileisti į vidų. Bet nepilgam girdi jie: brakšt, — durys atsidarė, kas-zin kas apsiluinojęs įėjo ir atsisėdo ant suolo... O šuo teip loja, teip loja, kaip ant kokios piktos dvasios. Pasėdėjęs tas žmogus, čiukšt — ir užitraukė už stalo ir pradėjo barbinti pirštais į stalą. Vaikai nusigandę nė nekėpuoja, prisispaudė prie motinos ir dreba. O numirėlis bar, bar, bar — vis barbina į stalą.

Šiurpulis paėmė manę.

„Tada motina ir sako vaikams“ — tęsi toliaus dėdė: „jus pabukit čia, o aš bėgsiu laukan, gal pasitiksiu tėvą. Nulipo patylomis nū pečiaus ir norėjo prabėgti pro stalą; bet tas žmogus kapt ir nutvėrė jį į glėbį... Vaikai pradėjo rėkti. Šuo-gi kaip grėbs numirėlį ir nutraukė nū jos; tas atsistojo ir vėl pasigriebe motiną, šuo vėl nutraukė. Ilgai teip je mynės. Tame laike atėjo medininkas ir įėjęs į grinėją, užsižibino žiburį ir žiuri: stovi išbalusi jo pati, o prie jos kojų guli žmogaus šonkaulis“.

„Tai ir visa pasaka. Dabar-gi miegosime“, — pasake dėdė ir apsvirtė ant kito šono.

Aš sudrebėjau, kaip epušies lapas. Ant manęs paveikalas barbinančio į stalą numirėlio padarė tokį išpuolį, kad man teip ir rodos, kad štai griebis, griebis jis manę iš palovio.

Visi jau sumigo. Teip gludnu pasidare, kad nekoksio balso nebuvo niekur girdėt, tik vienodas kvėpavimas miegančių ir ... pasirodė, lyg kas barbina už stalo. Kraujas užsalo mano gyslose ir aš ne savu balsu pradėjau rėkti ir purtyti dėdę. Tas, pabudęs, paklausė ko aš verkiu, ir išgirdęs, kad man baisu, paėmė, paguldė manę į vidurį, apsikabino ranka ir liepe miegoti. Bet aš da ilgai negalėjau užmigti, ir užmigęs mačiau tokius baisius sapnus, kad pabudau kelis kartus, apsipylęs visas prakaitu.

Ant rytojaus manę suėmė karštis; pradėjau klejoti ir kartais nū karto kuną mano ėme trauktyt, rodos aš norėjau nuo kō pasislėpti.

Atėjusios aplankyti manę moteris sakė, kad priepuola prie manęs pūstojo. Čia mano motina atsiminė, kad anamet išgąsdino manę Kuolo šuo.

— Tai Antanien, nusiusk Joną, tegul prašo Kuolienės nukirpti žiupsnėlių plaukų iš šunio vuodegos, — tai pirmasis vaistas nuo priepuolos — parodėjo kaiminka.

— Tai-gi, tai-gi, reikia pasiūsti, — atsiliepė motina.

Atnešė Jonas plaukų. Parukė manę. Per koki mėnesį pastaisiau (dėkui plaukams Kuolienės šuns!). Bet da ir dabar jau baigdamas pusę amžiaus, negaliu išginti iš galvos paveikslą

barbinančio į stalą numirėlio, ir kiekvienam tamsiam kambaryje maži rodosi, kad stvers, stvers kas mane. Tr.

Laimingas išradimas.

Apsaka. Koronin'o.
Vertė Drugys.

Rytuose da nepasitodė nė balto ruoželio šviesos, jau Juozas atsikėlė išpildyti savo baisų užmanymą.

Tyliai jis apsilviko rudinę, šūsiškieškojo kepurę, pasiėmė ryšėlį, kurį buvo sutaisęs naktį tolymai kelionei ir atsargiai išėjo į kiemą, kad nė priekelti vaikų ir ir pačios.

Buvo visai tamsu tiksliai viena višta, nukritusi nuo karties ir užsimerusi, vaikščiojo po kiemą. Viduryj kiemo mugojo du veršiai netoli nuo jų gulėjo karvė ir sunkiai alsavo. Iš arklių tvarto girdėjosi triušškėjimas šieno arklių dantise. Ant galvos staiga pasigirdo skubus švilpimas, iaukinių ančių, pakilusių iš javų.

Liudnai paskutini kartą Juozas permetė akis per visą savo kiemą, eidamas, ir drebančia ranka atsidarė vartelius. Varteliai sugirgždėjo, ir tas jų girgždėjimas atsiliepė jo nukankintoje širdyje aštrių sopuliu; jis priminė jam, kad reikia skubintis, nės tuoj atsikels Barbora. Ir persižegnojęs išėjo ant gatvės.

Nebegali jis būti savo namuose ir gyventi su Barbora, o dėl jos ir vaikai reikia mesti.

Ir pirma jie mušdavosi kasnedečia, dėl visų niekų mušdavosi. Bet blogiau vakardienos da ne buvo. Ji sudraskė jam rankas ir dešinių skruostą, kada jis norėjo surišti ją. Paskui abudu sūbėgo į kiemą, o ten jau iš viso sodžiaus subėgo kaimynai ir apstojo kiemą, vyrai ir moteris žiūrė per tvorą, o vaikai žūpi ant tvorų, kaip žvirbliai. Kas tai? Zinoma kas, Juozas su Barbora mušasi.

Ryto šaltis perimę Juozą, jis krupčavo visu kūnu, bet ėjo tolyn tamsia gatve iš sodžiaus. Ir atsiminė jis visą savo gyvenimo gėdą namie, atsiminė gal labiau dėlto, kad ne iširtų prižadėjimą visai išeiti iš namų.

Paprastai jie mušdavosi šventėmis, kiokiomis dienomis tiksliai išnežinių, kuom papuldavo. Vakar ji sutrupino ant jo galvos samtį, o praėjusioj šventėj pataikė milštuvės ašą į pat pakaušį. Kaimynams juokas žiūrėti ant tokios nedorybės. Vakar net senos moteris, jau susigužusios, ir tos užlipo ant tvoros pažiūrėti. Net iš kito galo sodžiaus atbėgo vyrai.

Atsimenant tai, paėmė Juozą piktumas. Pasitaisęs ant pečių ryšėlį, jis greičiau ėmė žengti tamsia gatve. Staiga jo akys sustojo ant kiemo, pro kurį jis ėjo; kiemas buvo užkrautas kartėmis ir prigulėjo seniui Juozo

uošviui. Čia, seniaus, Juozas velai vakarė palydavė tyliai po kartėmis ir šalįj šulniū aučiugdavosi su Barbora; o kada senis išeidavo ant plicangė, ir klausdavo, ką tu ten, Barbora dirbi? ji atsahydavo: Aš vanden geriu, tetuži. Aklas senis visados stebėjosi, kaip daug vandens geria Barbora vakarais. Nuo šių saldžių atminimų jam pasidarė dabar graudu ir liudna.

Ir kas-gi iš to paskui išėjo? tarė jis balsiai.

Jo balsas garsiai girdėjosi viduryj miegančio sodžiaus ir privertė susiprasti. Jis nuėjo tolyn, ne sustodamas ties uošvio kiemu.

Saldus atminimas: tiksliai išaižė jo opą, bet ne pajudino jo užmanymo. Pyktums paėmė, kada jis atsiminė, kas buvo paskui, kada jau nebe-veikėjo landžioti po kartėmis.

Ji nepaklusni ir didžiauna. Po dviejų mėnesių po šliubų, ji ties karčiamą jau perkirto jam dalgiu antakį. O kas paskui prasidėjo — ne duok Dieve niekam. Puseimetis praėjus, kaimynai jau apkiždavo tvorą vaikai liepdavo ant karčių ir net visas sodžius subėgdavo žiūrėti, kaip juodu mušasi. Paprastai Barbora nežiūrėdavo, koks įrankis pakludavo į nagus, ir gindavosi, kuo papuola. Užpyks, kaip ragana, ir bliauna ant viso žodžiaus. Niekados ji ne norėdavo pasiduoti. Kartą jie lauke susimušė; ji pagriebė nuo ugnies patilą, kūr virė košę su spiegučiais, ir nusutino jam visą kaktą, pečius, ir net už nugaros užvarvėjo. Tik tuo kartu jis ką tik neužmušė jos.

Atsiminus tai, šurpulys perejo Juozui nuo baisumo per visą kūną.

Rituose pasirodė menkas ruoželis šviesos, kaip kur jau giedėjo gaidžiai. Juozas greičiau pradėjo eiti ir išėjo iš sodžiaus. Tik ant valandėlės piktumas davė vietą meiliui minčiai apie užlietą vaikų, kuriuos jis, ant visados paliko. Bet kada jis atsiminė, kaip tie vaikai drebdavo, mušantės tėvui su motina, piktumas vėl sugrižo į jo nukankintą širdį.

Vakar vaikai pasislėpė į papečį, kada jis su Barbora mušėsi ant kiemo prie visų žmonių. Budavo da blogiau. Kartą Barbora turėjo Antaniuką už rankos, o jis pagriebė už kojų ir abudu ėmė traukti prie savęs. Tiksliai kaimynai išskyrė. O Prapiuką, Barbora nuolat daužė per galvą, dėlto kad tėvas myli mažiulį. Tikri žvėrys.

Ryto tamsa tūbelaikė apdengus laukus, tolimes miškas matėsi tiksliai kaip juoda siena, uždengusi šviesą. Aplink buvo tylu. Visi gyvi daigčiai kietai tchemiegojo. Vienas tiksliai Juozas ne turėjo ramumo. Jis ėjo keliu ir nesmagios mintys kankino jį. Kada rustus atminimai nutilo, ji apėmė silpnumas ir abejonė. Iš savo noro apdeidęs namus, lauka, vaikus

pačią, jis dabar, sutemoje, jautėsi žustančiu. Gal dėlto jis labai apsidžiaugė išgirdęs užpakalyje taršėjimą ratų: greitai pasirodė ir arklys su vežimu: važavo, su grebliais ir šakėmis Antanas Šukys. Pamatęs Antaną, Juozas dar labiau pradžiugo. Juodu mylėjo kiti kitą ir gyveno santaikoje. Pasisveikinę, keliavo toliaus greta. Antanas sėdėjo vežime, o Juozas ėjo pėsčias.

— Ar toli eini, Juozai? paklausė Antanas.

— Už šimto mylių, Antanai, tarė Juozas tyliai.

— Ar ant ilgo?

— Ant visados, Antanai!

Ir, nelaukdamas draugo užklausimo, Juozas viską apsakė Antanui. Jis ant visados apleidžia sodžius ir bėga už šimto mylių, niekašs daugiaus nebesugrįž jau. Nebėra daugiaus galės kėsti namų gėdą.

— Nuų gedos ir bėgu, Antanai. Žinai pats mano gyvenimą: gėdą ji man daro ir šioiomis dienomis ir šventėmis net iš kito galo sodžiaus atbėga žmonės žiūrėti ant mūsų muštynių. Visai aš išmėginau, — ir geru prikalbinėjau ir ištikrųjų mokinau, ne, nesulėidžia. Ka čia ir šnekėti, pats žinai mano gyvenimą.

Klaudydamas Juozo, Antanas užsimastė. Ilgai juodu tylėjo. Antanas sėdėjo vežime, Juozas žengė šaly.

Visai, tu sakai, išmėginai? — užklausė pagaliaus Antanas.

— Kaip matai visai! Ir geru ir ištikrųjų, niekas ne išeikia. Antanas pakraipė galvą.

— Taip, Juozai, žinau aš tavo gyvenimą. Sodžiuje visi tavę gerbia, bet namie pas tavę nėra tvarkos...

Tai viską sakai, išmėginai?

— Visus kelius, — pameddamas viltį atsiliepė Juozas.

Bet Antanas vėl pakraipė galvą.

— O ar nemėginai guodonės? Labai geras budas, užsimislyjęs tarė Antanas.

— Kaip gi tai? — nusistebėjęs paklausė Juozas ir spinduliai vilties apšvietė jo tamsią dušią.

— O tai, tokiu būdu. Barbora tavo išmintingą žmona ir tu pamėgink su ja išmintingiau. Pagal mūsų, sodžiuje, vyras visados turi tiesą mušti savo pačią, ir kuri moteriškė ne turi spekus, nusileidžia, Barbora gi tavo išmintinga, su ja negolima „ištikrųjų“.

— O kaip gi?

— Su jas reikia guodonės, — tvirtai ištare Antanas.

— Tai, išeina, man nusileisti? — paklausė Juozas, matomai nesuprasdamas.

— Visai ne taip tu... Ne nusileisk, tik tai duok jai tai, ko pats nuo jos nori. Tu nori, kad ji nesibartų? O tu imk, ir pats pirmas

nesibark. Jau geistina, kad ji katilu nesimuštų? Nesimušk tu pirmas botkočiu. Guodok ir mylėk, kaip Kristus mylėjo artymą.

Juozas netikėdamas klausė to ramiau draugo balsą.

— O jeigu ji pati pradės draskytis?

— Neprad s, jeigu tu ne norėsi. Ištiesu sakau tau, nepradės ji tau daužyti snukio, jeigu tu pirmas nepradėsi. Tiesiai tau pasakyčiau: botkotis ir kiti „tikrieji“ daigai reiks jau visai mesti: ne tinka jie šiuo kartu.

— Mesti? neištikimai, bet matomai pradžiugęs paklausė Juozas.

— Ant visados, iš tikros širdies mesk. Nepradėk pirmas gėdą sau daryti ir gėdą išeis iš tavo namų o santaika aplaukys tavę, kalbėjo pamokinančiu balsu Antanas.

Čia keliai skybėsi: Antanas turėjo sukti po kairei, o Juozui reikėjo eiti po dešinei. Bet jis abejodamas sustojo. Taip pat ir Antanas, suklaidamas miškon link, da kartą atšlepe užsirupinusiui Juozui.

Klausyk manęs, Juozai, eik namon ir ilgamiui pats pasakysi man ačiu.

Potam juodu išsiskyrė.

Juozas palydėjo Antaną akimis, nesijudindamas iš vietos. Tvirtą jo prižadėjimą ant visados išeiti iš namu sutrupino dabar stebėtini, paslaptingi draugo žodžiai. Bet jis nedrįso tikėti į laimę, kurią jam pranašavo Antanas, nes roda buvo įstabi negirdėta. Šeimyniškas vargumas toks paprastas dalykas sodžiuje, kad kitoko niekas nežinojo. Nežinojo nė Juozas. Lyg šiuo laiką jis vakiškai tikėjo į savo pilną tiesą mokinti pačią botkočiu ir kitais ukiškais įrankiais: kadangi Barbora pasipriešino tokiam pamokslui, jis pradėjo vadinti savę nelaimingą žmogum. O kada Barbora užkariavo tiesą kuriaujančios šalies ir už botkoti atidavinėjo, kuo papuola, Juozui pasirodė, kad jis visai sugėdintas.

Daug laiko praėjo nuo tos valandos, kaip Antanas (važiavo į mišką, o Juozas vis stovėjo ant vienos vietos, draskomas abejonių, minčių, nedrasumo.

Tuotarpu rytas prašvito gaisru užtekančios saulės, kibirkštys šviesos aptėskė laukus, miškus, įlindo į tamsias pakrintas ir užspindėjo ant siaudinių stogų apleisto sodžiaus; ir kaminų ėjo augštyr virves dumų. Girdėjosi gurgždėjimas, virčių, skalijimas šunų, giedojimas gaidžių, einantis mainais iš vieno galo sodžiaus į kitą.

Juozas išlengvo ėme eiti atgal į sodžią, taip išlengvo, tarytum kas traukė jį su virve. Spindulys vilties išiveržė į jo širdį, bet jis nedrįso tikėtis, kad su Barbora galima susitaisyti. Jau par daug buvo supykę ant kito kito. Daug praėjo dviejų mėnesius po vestuvėms, o juodu jau draskėsi. Asitiko tai ties karčiamu. Juozas

buvo įkaitęs, o čia ji pasisuko ir ėmė jį kolti. Jis, žinoma, užpyko, sugriebė iš tvoros vytį ir ėmė jį perti. O ji jam dalgiu. Piko į jį!

Juozas ėjo keliu į šodžių, vos krutėdamas, ir gėdydamas ir vėl atsiminė savo gyvenimą.

Praejusioje sventėje jis taip pat išgėrė su bendrais karciamoje, o Barbora tas nepatiko. Kada jis parėjo namo ji pradėjo prišnekėti jam ir taip užpykdė, kad jis pargriebė ją už sijono ir perplėšė lyg žemės. Škarę, nutraukęs nuo galvos, sumindžiojo kojomis. Kada Barbora išbėgo ant kiemo, jis išsivijo ją su spatu. Kada greitai subėgo kaimynai ir apkiho tvorą. Gėda!

Atsiminęs tai, Juozas nusiėmė kepurę ir nušluostė rankove nuo kaktos šaltą prakaitą. Kas žin dėlko jam taip pasidarė koku, kad jis vos krutėjo iš vietos. Bet saulė jau augstai pakilo; daugumas važiuo į lauką, iš šodžiaus girdėjosi žvengimas arklių ir tarškėjimas ratų. Juozas sukruto ir greitai vėl jau buvo šodžiuje. Bet širdį jo spaudė kas žin koks naujas jausmas, atsimenat vakarykščią atsitikimą. Vakar ji sutrupino samitį ant jo sprando ir apdraskė rankas. O jis, ar kaip stabas stovėjo? Nuo ryto jie pradėjo bartis, ir tolaik barėsi, iki jis paėmė botkotį, ir nors ji užtraukė jam iš nagų botkotį, bet jis kumščia galėjo ją mušti, kiek tik norėjo. O kada subėgo žmonės, jis jau kruvinai buvo ją primušęs.

Juozas buvo jau netoli nuo namų; iš gėdos veidas jo umai paraudonavo, kada jis ėjo pro uošvio kiemą. Ką jis padarė Barbora?

Jug teisybė, kad aš pirmas pradėdavau g dą daryti. — Staiga išdygo nebuvelė jo galvoje mintis ir apipylė jo širdį gėda ir gailėsčiu.

Tai buvo išradimas, išradimas nelauktas ir kartu g dantis jį. Visą gyvenimą gyventi, kaip tikras žvėris ir vadinti savo turiniu pilną tiesą! o visą kaltybę versti ant Barboros!

Begėdis, daugiau nieko, girdėjosi dar Juozo galvoje žodžiai, kada jis su ryšeliu ant pečių įėjo į savo kiemą ir pamatė patią.

Barbora jau senei buvo atsikėlus ir taisė kiemo pėdams ryšius.

Gražų jos veidą po vakardienai nebegalima buvo pažinti. Šruostai sutino, paakiai melynai, kakta išilgo ir skersai gužuota. Pamaciūs įeinanti Juozą, ji nieko nepasakė ir nepaklausė, kur jis buvo ketinęs išeiti, žvilgterėjo tikrai savo didelėmis, gražiomis akimis, bet tame žvilgterėjime buvo neišpasakyta neapykanta.

Juozą tas žvilgterėjimas apipylė tokiu baisumu, kad jis jau norėjo, paimtas gailėsčio, pulti jai po kojų ir prašyti atleidimo už pagadintą gyvenimą. Bet vietoje to, jis tylomis nuėjo į diendaržį, pasikinkė arkį ir išvažiuo šieno.

Ji taip pat turėjo važiuoti su juo, bet jis nepavadinio jos, negalėdamas ištarti jai nė žodžio. Tikrai sėsdamas į vežimą, jis tyliai pasakė:

Pasilikk, Barbora, namie. Vienas suspėsiu. Tai jis pasakė rusčiai, nors širdyje buvo tai meilus žodžiai.

Bet nuo šio laiko Juozas labai persimainė, stebuklingi žodžiai draugo giliai jam ilindo į galvą. Jis buvo nuolat užsimastęs ir tylus.

Teipgi labai persimainė ir visas jo gyvenimas. Jis tvirtai turėjosi minties, kuri permainė visas jo nuomones. Apie botkočius ir kitus užkškus irankius nebebuvo ir kalbos. Jo pasielgimas su Barbora tapo visai kitas. Jis atengėsi niekados nebevaržoti piktų žodžių. Jeigu ji negalėjo išpildyti koki darbą jis jai padėdavo.

Bet sunku užsimiršti, kas buvo. Iš pradžių naujas Juozo pasielgimas pagimdė tiktai nistikėjimą ir bailumą Barbaros. Ji bailai žiūrėjo į jį ir spėjo, kad jis užmanė koki nors ypatingą, da negirdėtą pasalumą.

Tikru veidmainiu tapo, — manė ji šu baimė, ir kasdien laukė kokios nors baisybės. Ji netikėjo nė jo gerumui, nė paslankumui, nė meilėms žolžiams. Kada Juozas pradėjo lindėti dėl tokio nepasisekimo, ji aiškino jo nuliudimą taip pat saviškai.

Gal jis nuliudo, kad negali manęs nuškrinausti? Gražius jos veidas tapo bailus ir buklus. Daugiau ne pusmetis taip išėjo. Juozas jau bemažoko pametė viltį. Kartą, paimtas abejonės, jis neišsitarėjo:

Barbora, dėlko gi tu bijai manęs? — tarė jis jai kartą sūtemoje. Kada Barbora tylėjo, matomai nusigandusi, jis da sykį atkar-tojo savo žodžius. Ji vėl ištylėjo, tiktai ėmė drebėti.

Nebijok manęs; jug daugiau aš tavęs nė pirštų neužgausiu. Ir tu man blogę nedaryk. Meskime, senovę.

Jis da daug norėjo pasakyti, bet iš sielvarto negalėjo. Barbora, būdama nusigandusi, atsigrižo į jo pusę ir norėjo, ką nors pasakyti priešais, bet jau nebeisgaljo. Ji tyliai išėjo ant prieangės ir pradėjo raudoti. Bet užtai tą naktį juodu išsneško lyg pačiai dienai, tarytum ilgai nesimate.

Nuo to laiko kaimynai ir vyrai iš kito galo šodžiaus neapkihdavų tvorą Juozo kiemo, jie ilgai laukė, kada bus muštinės, ir iš pradžių stebėjosi, nebe matydami juos mušantis, bet pamaželi priprato prie tokio nepaprasto daigto. Nesistebėjo tiktai vienas Antanas.

Kaip gydyti plaučių uždegimą.

Plaučių uždegimas paeina nuo peršalimo. Idant gauti uždegimą, nereikia labai peršalti, ne kartą žmogus apserga jeigu vidur vasaryje sušilusį vėsus vėjas perpučia.

Iš pat pradžios ligonį šaltis nukrečia, potam įmeta į karštį, kuris laikosi per 7—9 dienas; poto būna prakaitas, karštis nupuola ir ligonis palengva pradeda taistyti. Prie atsakančios priežiūros ligoniai tankiausia pasveiksta; numiršta daugiausia ligusti, girtuokliai ir seni.

Kiekvienas kuomet ligonis, sergantis plaučių uždegimu jaučia diegli sopamame šone; apart to pas kiekvieną būna kosulys, pas vieną didesnis, pas kitą mažesnis. Kosulys iš pradžių būna beveik sausas, ligonis atkosti tik seiles su kraujais ir pabaigoje ligos atsiranda skrepliai. Ne pas visus ligonius liga lygiai apsireiškia; vieni serga sunkiai, kiti lengvai; vieni turi didelį karštį, kad net ima klejoti, pas kitus vėl karštis mažas; vieniems labai sopa galva, kiti gi nejaučia beveik jokio galvos sopėjimo; pas vienus būna didelis kosulys ir diegliai šonuose, pas kitus gi ir kosulys ir diegliai būna vidutiniai; vieni serga 9 ir daugiau dienų, žodžiu ligos apsireiškimai labai įvairiuoja.

Pirmiaus negu pradėti kalbą apie gydymą šitos ligos reikia pasakyti kelis žodžius apie vieną klaidingą žmonių nuomonę. Abelnai žmonės mįsina, kad jeigu ligonis, apsirgęs plaučių uždegimu ar kita kokią karštlige, umai šauksis gydytojas pagalbos, tad ansai duos tokį vaistą, kuris tuojaus išvays ligą. Teisybė tai galima nekuriose ligose, tik ne karštligėse, kaip štai: plaučių uždegimas, šiltinė, skarletina, tymai, rauplės. Šitas ligas; joks vaistas negali sustapdyti; syki prasidėjusios jos turi išlaikyti savo laiką: plaučių uždegimas kaip sakėme paprastai tęsiasi 7—9 dienas, o kitas kitoki laiką. Pagalba gydytojaus šitokiose ligose yra tame, kad jis atsakančiais vaistais ir rodomis neduoda ligai labai sunkiai ligonį apimti, arba apsergti nuo prisikabinimo kitos ligos ir tuomi nekarta išgelbsti ligonį nuo neabejotino myrio. Pertai nereikia tikėtis, kad ligonis pakvietęs gydytoją antrąjį ar pirmąjį dienoje ligos, bus sveikas ant rytojaus; ne! liga vis tik tęsis 7 ar 9 dienas, tik tai turi būti lengvesnė. Žinoma būna ir toki atsitikimai, kad neveizint ant pagalbos liga eina labai sunkiai ir ligonis gali numirti.

Kokius vaistus reikia duoti ligoniui aš čion nerašysiu, nes tik gydytojas, apžiūrėjęs ligonį gali apie tai pasakyti, čion aš paduosiu tik, kokių būdu galima palengvinti kančias ligonio pakolaik pribus gydytojas.

Labiausia kančia ligonį diegliai šonuose. Sumažinimui dieglių pradžioje ligos geriausia dėti ant sopamos vietos palas suvylgytas į šaltą vandenį. Dviem ar trimis dienoms perėjus vietoje šaltų palų geriaus dėti palas šiltas. Deda jas šiteip: Palą, pavylygtą į vasaro drungnį vandenį, uždeda ant sopamo šono, ant palos uždeda storai vatos arba vilnų

ir užriša kuom nors. Pala tuojaus sušyla. Perėjus 3 ar 4 adynoms pala išdžiusta, tad ją reikia nuimti, vėl pavylygti į vandenį ir vėl uždėjus aprišti. Nuo tokių palų diegliai tankiausiai susimazina ir kosulys apsistoja. Jeigu gi šitai negelbsti tad reikalingi yra vaistai (liekvarstos) bet jas gali pasakyti tik gydytojas, apžiūrėjęs ligonį.

Jeigu ligoniui labai sopa galvą arba jis ima klejoti, tad reikia dėti ant viršugalvio ledus, arba sniegą, o nėsant ledui ar sniegui reikia dėti nors palas suvylgytas į šaltą vandenį; tik palas reikia tankiai mainyti. Ledus ir sniegą geriausia dėti tam tikrose, aptiekoje pirktose, puslėse, arba ir gyvulių puslėse; tik nereikia dėti ant grynios galvos, nės galima nušaldyti uodą; ant galvos reikia pirmučiausia uždėti dvilinką ar trilinką skudurą, o jau ant jo dėti puslę su ledais ar sniegu. Nesant puslei, galima dėti ledus ar sniegą suvynotus į skudurą, bet toks dėjimas yra neparankus; ledai tirpsta ir vanduo bėga ant paduškų ir ligoniui ant pečių; bet iš bedos reikia ant to nepaisyti.

Ant galo lieka pasakyti apie maitinimą ligonių. Viską kas bus pasakyta apie maitinimą ligonių, sergančių uždegimu plaučių, tinka ir ligoniams sergantiems kitomis karštligėmis.

Paprastai ligoniai, turintie karštį, neturi noro valgyti; tik nuolatos prašo gerti. Neveizint ant to negerai ir labai negerai daro tie, kurie ligoniui nesiulo valgyti, o duoda tik tai gerti. Gerti žinoma reikia duoti, bet reikia atminti tai, kad vienu gerymu žmogus gyvas negali būti. Jeigu sveikam žmogui per 7 ar 9 dienas duotume vieną tik vandenį, tai jis į pabaigą jau paeiti negalėtų; ką gi tad kalbėti apie ligonį, iš kurio liga sykas ištraukia. Be valgio jis be abejonės negalėtų ligos galą sulaukti. Pertai neveizint ant to, kad ligonis nenori reikia butinai priversti jį valgyti. Suaugusiam reikia išaiškinti, kad jis nors nenorėdamas valgyti, nės kitaip turės numirti, o vaikus reikia priversti valgyti. Ką valgyti? Jau nevienam turbut teko girdėti, kad gydytojai paprastai uždraudžia duoti ligoniams visokių rukštus ir riebius daigtus, bulbes ir saldumynus, o rodyja duoti gerti saldu pienu, valgyti kiaušinius minkštai atšutintus, preską sriubą nuo mėsos, kruopas su pienu, kavą arbatą ir tai da liepia duoti tankiai o ne padaug ant sykio. Nėžinančiam gali išrodyti, kad tas dalykas turi menką vertę; tarytum ar ne vis tiek ar ligonis gers saldu pienu, ar žalius barščius, ar valgys minkštai atšutintą kiaušini ar keptą bulbę. Tuom tarpu tas dalykas turi didelę svarbą. Atminkime tik, kaip sunku yra sveikam žmogui, kada jis iš priežasties, kokio nors valgio viduriais apserga, kada išputimas arba sopėjimas vidurių užimą kvapą ir labai

nusilpnina liktolaik visai sveiką ir drusią žmogų. Atmintį tai, pamislykime, kas atsitiks su sunkiu ligoniu, jeigu mes jam neatsakanciu valgiu apart to, da vidurius pagadysime. Didelė laimė bus, jeigu išliks nuo smerties. Tai-gi dėlto nereikia duoti ligoniams tokių valgių, kurie greitai vidurius gadina. Patyrimas parodė, kad visoki rukštus, riebus daigtai, bulbės ir saldumynai labai sunkiai verda viduriuose. Sveikam žmogui jie retai kada kenkia, užtai ligonis, kurio viduriai yra ligos nusilpninti ir sunkiai valgi virina, beveik kiekvienas nuo jų pagadys sau vidurius, ir tuom labai apsunkys savo padėjimą, jeigu neužmokės gyvasčiu už savo ir mūsų neatsargumą. Dabar aišku dėlko ligoniams reikia duoti tik lengvai vidurių virinamus valgius kaip štai: pieną, kiaušinius, preską sriubą ir tt. Dėl tos pat priežasties ligoniams duoda valgi tankiaus, idant ant sykio daug neduoti. Pieno ant sykio daugiaus per stiklą nereikia duoti, o kiaušinių ir-gi tik vieną ant sykio. Per dieną suaugusiam žmogui galima duoti 3—4 stiklus pieno. 2 kiaušiniu ir da ar kavos stiklą ar preskos sriubos. Vaikams žinoma duodasi mažiaus.

Apart atsakančio valgio labai gerai duoti ligoniams vyno arba gerą koniaką. Vynas duodasi po šaukštą kelis syk per dieną; galima arba vieną vyną arba pusiau su vandeniu: koniaką-gi reikia duoti ar su pienu arba su arbata, i stiklą pieno įpylti šaukštą koniako ir teip duoti kelis syk per dieną.

Atsitinka teip-pat, kad ligoniai po keles paras laukan neina. Tokiame atsitikime reikia teip daryti, jaigu ligonis visą parą nėjo laukan, reikia duoti jam ricinos aliejaus, idant išvalyti vidurius ir teip reikia daryti kas antrą parą, jeigu ligonis pats laukan neina, nės užtėmyta, kad ligonių yra daug lengviaus kada viduriai jo išvalyti.

B.

Antanas Maceo, kubiečių vadovas.

Paduodame čion trumpą aprašymą gyvenimo ir darbų garsaus, kubiečių vadovo, kuris visą savo gyvenimą pašventė kovai už atliuosavimą savo tėvynės salos Kubos nuo ispanų.

1848 metųose mažame Kubos kaimelyje Barajagua gyveno Morkus Maceo su pačia Marijona ir suhim Antanu. Morkus turėjo nedidelę, bet gerai apžiurėtą plantaciją ir gyveno be vargo. Didesnėse plantacijose tuolaik visus darbus atlikdavo vergai, kuriuos ponai pirkdavo ir apsieidavo su jais kaip su galvijais. Sunus Morkaus Antanas iš mažų dienų matė nelaimingus vergus, matė kaip užveizdas su botagais varė juos prie sunkaus darbo; nuo to laiko jis pradėjo nekęsti vergystės. Augdamas Antanas matė miestus apkastus volais, matė ant jų iš-

panų paparti ir žiurėjo ant jų kaip ant priežasties vargo ir nuplėšimo jo nelaimingos tėvynės. Teip perėjo 20 metų per kuriuos šeimyna Maceo pasididino, nės tuomtarpu užgimė da 10 vaikų.

Vieną rudens dieną 1868 metuose Antanas sugryžęs namo papasakojo, kad kubiečiai pakilo prieš ispanus. Tėvas Maceo, žmogus atsargus, liepė vaikams nesikišti i maištą. Suaugesnieji sunus nors grieždami dantimis pildė tėvo paliepimą. Maištas tęsėsi jau kelis mėnesius; ispanai tapo sumušti keliose vietose ir pasiutimas jų pasidarė nišpasakytas; plešė ir kankino kiekvieną kubietį neveizint ar priguli jis prie maištininkų ar ne. Vieną dieną tėvas Maceo su savo sunumis buvo iškeliaję ant tulo laiko, o tuom tarpu i jų plantaciją atėjo ispanai. Vakare sugryžę pamatė baisą regyklą. Kur buvo triobos ten pamatė tik degančius griovėjus. Kletys teippat sudegintos, visi javai sunaikinti; arklius-gi, jaučius ir kitus galyijus ispanai nusivarė. Nusiminges tėvas puolėsi jieskoti pačios su mažais kudikiais. Atrado juos kru-muose. Šeši kudikiai, kruvini, guli surišti ant žemės, o motina jų su nulaužta ranka pririšta prie medžio.

Ant rytojaus Morkus Maceo, nuyėžė savo pačią su mažais kudikiais pas draugus; potam susaukė visus savo sunus liepė visiems prisiegti, kad jie nepaleis ginklo iš rankų pakolaik ispanai nebus išvyti nuo Kubos. Po kelių dienų pas Gomecą, vadovą kubiečių atėjo apysenis Maceo ir atvedė 6 savo sunus, prašydamas priimti juos i skaitlių kareivių. Gomecas priėmė juos, nors nesitikėjo, kad iš teip jaunų vaikinių būtų geri kareiviai. Nepoilgam šalimaisėjo ispanai, ant kurių užpuolė kubiečiai, o pirmutinėse jų eilėse buvo šeimyna Maceo. Pasibaigus mušini, pasirodė kad senis Maceo tapo užmuštas. Po dyjeju mėnesiu tapo užmušti da du sunus Maceo, o vienas sužeistas toip, kad nepoilgam numirė. Perėjus dešimčiai metų iš visų Maceo sunų liko tik Antanas ir jauniausias Juozas, kuris buvo da teip mažas, kad buvo da prie motinos.

Antanas Maceo tarytum buvo sutvertas dėl karės. Narsumas jo buvo nišpasakytas. Pirmą maišto metų jis buvo pažeistas 21 syk. I kelis metus jis daugelyje vietų sumušė daug skaitlingesnę ispanų kariumenę. Vienoje kovoje buvo išautas i krutinę ir tris mėnesius turėjo išgulėti pakol pasitaisė. Pasveikęs Maceo ėmėsi kitokio budu kovoti su ispanais. Jis jau ne jieskojo ispanų kariumenės, idant su jais i muši stoti, bet užpuldinėjo ant ispanų tvirtynių ir plantacijų ir naikino jas. Su savo jauniausiu broliu Juozu ir da 500 vyrų jisai pasileido i provinciją Gvantonamo, visur palikdamas tik dumus ir pustyne.

Tuom tarpu ispanai ir kiti kubiečių vadovai sutiko ir padarė sandorą, nuo kurios Maceo išpradžių buvo atsisakęs, bet nepoiligam ir jis turėjo sutikti; pareikalavo, nuo ispanų tik garlaivio, ant kurio galėtų perplaukti ant salos Jamaiką. Maceo atsisveikino su savo kareiviais stovėdamas po dideliu medžiu netoli miesto Gvantanamą. Medis tas stovi da ir šandien ir vadinasi „medis Maceo“. Daugelis jo kareivių su ašaromis akise akyrėsi su savo vadovu.

Persikeles ant salos Jamaika Maceo gyveno ten tik du mėnesius. Šiėion Maceo, jausdamas kaip mažai jis turi mokslų, su nišpasakytu godumu emėsi prie skaitymo, ypačiai knygų kariškos italpos. Skaitė jis be paliovos nuo pat ryto iki vakarų da nakčia atsigulęs nekartą permislino tai ką skaitė ir 1879 metuose Maceo persikele į Naujorką. Čion pergyveno vieną mėnesį nieku daugiau neužsiimdamas kaip skaitymu. Iš Naujorko jis nukeliavo į Vestgointą, kur yra garsiausia visame Amerike kariška mokykla. Čion jis parrisamdė per tarną, idant prisijūrti ir patirti ko ir kaip mokina toje mokykloje. Atlikęs savo darbus Maceo tėmyjo kaip mokina kareiviškų darbų mokykloje, o naktimis sėdėjo prie knygų ir skaitė.

Ganėtinai pramokęs nukeliavo ant salos Kosta-Riką, kur gyveno daugelis turtingų kubiečių. Šitie pavedė jam gabalą žemės, ant kurio apsigyveno jis ir keli jo sandraugai. Per 10 metų Maceo ir pats mokinosi ir kitus mokino, kareiviškų mokslų. Ant galo 1888 m. jis surinko buvusių kubiečių apiciėrus ir perstatė jiems savo projektą, kokiū būdu išgelbėti savo tėvynę Kubą nuo ispanų. Po tulam laikui Maceo slapta nukeliavo ant Kubos, idant sukurstyti savo tautiečius sukylti prieš ispanus. Ispanai pajutę, kad Maceo yra ant Kubos, perkratė visas pakampes, bet negalėjo sugauti Maceo. Ant galo jiems pasisekė per baisias kankynes išgauti iš vieno kubiečio žinią, kad jis matė Maceo, drabužiuosę darbininko. Tada Maceo, matydamas, kad surado jau jo pėdsakus, bėgo nuo Kubos vėl ant salos Kosta-Riką. Bet nepasisekimas neužmušė jo norą išliuosuoti tėvynę. Dabar jis per laiškus susinėse su savo vientaučiais gyvenančiais Amerikoje ir ačiu jam kuomet visuose dideliuose Amerikos miestuose buvo įsteigtos dragystės, kurių siekiu buvo atliuosavimas Kubos. Taip perėjo laikas iki 1895 metų. Vasario mėnesyje 1895 metų atėjo žinią, kad kubiečiai sukilo ir jau tapo pralietas kraujas už atliuosavimą tėvynės. I nedelę potam Antanas Maceo jo brolis Juozas ir da 17 jo sandraugų atplaukė ir išlipė ant Kubos. Vos tik jie išlipė, kaip ant jų užpuolė 50 ispaniškų kareivių ir prasidėjo mušis. Maceo su draugeis užsidarė medinėje trioboje.

Mušis tęsėsi visą dieną: kubiečiai tapo apsupti iš visų pusių. Tuojaus vištoje apygardėje paplito gandas, kad Maceo suimtas, bet veltus buvo džiangsras ispanų. Maceo gynėsi 3 paras; o ant galo matydamas, kad ilgai negalės gintis, sušauk savo kareivius ir apreiškė, kad vienintelė pagelba tai prasimušti per ispanus ir dašigauti į mišką. Vos tik durys triobos tapo adarytos, ispanai suprato ką mislina kubiečiai, subėgo ir prasidėjo karštas mušis, laike kurio tapo užmušti keli kubiečiai, o Maceui persovė kepurę ant galvės. Ant galo Maceo, atskirtas nuo savo draugų, persimušė per ispanus ir dapuolė į mišką. Per 2 nedeles Maceo klaidžiojo po neperėinamą mišką ir maitinosi vien tik vaisiais. Ant galo jis susitiko su pulku kubiečių, vedamu Rabi, kuris užklausė Maceo, kas jis per vienas.

— Aš esmi žmogus, prisižadėjęs iki smert kovoti už laisvą Kubos.

— Jūsų vardas? — paklausė Rabi.

— Antanas Maceo! — atsakė šis.

Išpradžių Rabi nenorėjo tikėti, kad tas išalkęs keleivis, butų garsus vadas kubiečių. Kada persitikrino, kad tai teisybė, visų džiangsras buvo nišpasakytas. Iš čion Maceo nukeliavo į Gvantanamą, atrado tą medį, po kuriom atsisveikino su savo draugais. Po tuom pat medžiu Maceo ištraukė kardą iš makštų, idant vėl kovoti su kankintojais tėvynės. I keles nedeles jis jau turėjo tukstantį kareivių, su kuriais jis kaip žaibas užpuldavo ant ispanų, kaskart sumušdavo juos ir tokiu būdu išnaikino baisybę jų kariumenės. Matydamai, kad su ginklu nepergalės Maceo, ispanai sumislino apgavimu jam smertį padaryti. Dėlto viens iš vadovų ispanų kariumenės nusiuntė laišką Maceui, užkviesdamas jį pributi tą ir tą dieną, i tokią ir tokią vietą kur juodu tarsis apie tai, kokiū būdu galima butų sutaikyti Ispanija su kubiečiais. Maceo nieko pikto nesitikėdamas, paskirtoje valandoje pribuvo i paskirtą vietą su keliais savo draugais, bet ten laukė jų paslėpti ispanų kareiviai, kurie apsupė Maceo iš visų pusių, sušaudė jį teip, kad sako nė lavoną pažinti negalima buvo.

Tokiu būdu padėjo gyvastį vyras, kuris nesigailėjo vargo, kurio visas amžis buvo pašvęstas vienam darbui — atliuosavimas tėvynės nuo svetimaučių.

D.

Nei vienas nebus įleistas i Ameriką, kuris nemokės skaityti ir rašyti prigimtoje kalboje.

Amerikoje Vashingtono senate buvo perkartinėjamas užmanymas pono Lodge, apsunkyti ateivystę iš svetimų kraštų per neįleidimą su

visu ateivių ne mokanczių skaityti ir rašyti. Užmanymas tas likosi senato priimtas 52 senatorių balsais prieš 10. Išėmimas tapo priimtu vien dėl kubiečių, kol ant Kubos maištai nepasibaigs. Pagal naujai išdirbtą bilių ne daleista su visu išlipti ant Amerikos krantų visiems ateiviams 16 metų, kurie ne mokės rašyti ir skaityti savo prigimtojų kalboj. Mokantis rašyti, skaityti, jeigu atsigabena su savim pačią ir vaikus arba tėvus, gal pareikalauti, kad tie but su juom įleisti, nors ir nemokėtų rašyti. Ant persitikrinimo apie tą mokslą, randas išsiuntinės į ateivių komisijas kastlegarnės kopijas konstitujos Suvienytų Viešpatysčių Šiaurinės Amerikos, atspaudintas visokiose kalbose ant storos popieros šmotelių, ant kiekvieno šmotelio bus 5 eilės: visi šmoteliai tvers drauge visą konstituciją ir dėl kiekvienos kalbos bus atskiri skrynutė, kurioje bus visi šmoteliai konstitucijos sudėti. Jeigu atvykęs ateivys pasirodys lietuviu esąs, bus jis priverstas prie skrynutės kur patalpinta konstitucija lietuviškoje kalboje. Turės ištraukti vieną iš šmotelių su 5 eilėmis atspausdintos konstitucijos ir ją turės perskaityti ir paskui perrašyti čia jau prie examinuojanczio urėdninko. Kas ne galės ištrauktos dalies perskaityti ir perrašyti, bus tuojaus atgal gražinamas tuom pačiu laivu, ant kurio atkakė. Bilius tas dar nē prezidento nē kongreso ne užtvirtintas, bet nēra abejonės, kad jis taps užtvirtintu. Tai-gi norinti iš Lietuvos į Ameriką keliauti tēgūl mokinasi rašyti ir skaityti, nēs kitaip jų neileis.

„Lietuva“.

Iš Lietuvos.

Is Vilkaviškio pavieto. Suvalkų gub. Žmonės dideliai džiaugės, kad caras savo manifestu, kurį išdavė per karunaciją sumažino nekurias mokestis ant 10 metų. Tuom tarpu mūsų pavietė jau nuo kelių metų nemokėjo teip vadinamo priedo prie sienpiningių, o-gi po karunacijai žiurim, kad tą mokestį jau vėl atnaujino ir da liepia juo greičiaus užmokėti. Mat kokios dovanos, viena neva sumažino užtai kitą pakėlė. Tik dovanas tai visur garsino, o naujai išmislintus visai negarsina, tik be atsakymo liepia užmokėti ir gana. J. Ežys.

Pas vieną uklininką Bebrininkų kaimo Vilkaviškio pav. apsinakavojo kartą žandarai, o ant rytojaus prašė, nuvežti juos ant Pilviškių stacijos. Prieš išvažiuosiant uklininkas davė jiems degtinės pakolaik nepasigėre kaip meiteliai ir važiuot negalėjo kitaip kaip tik gulėdami. Davažiavęs iki Šešupės žmogus nevažiavo per brastą, bet tyčia pasuko ten kur gilu. Vėžimās prisisėmė ir žandarai negalėdami pasikelti tapo išmaudyti šaltame rudens vandenyje. Išvažiavęs

iš upės žmogus žiuri, kad žandarai jau visai išsipagirioję, mat šaltaš vanduo ištraukė jiems degtinę iš galvų. Viln.

Is Pakuonio. Suvalkų gub. Musų bažnytkiemyje tapo uždėta katalikiška krautuvė, kurios ligšiolai nebuvo. Pakuonio žydėliai dabar rėkia „gėvalt“, nēs daugumas eina pirkti į naują krautuvę. Gaila tik, kad mūsų naujas pirklys, nors iš prigimimo lietuvis, kur galėdams kalba lenkiškai ir skaito lenkiškus laikraščius. Mat jis kelis metus yra pabuvęs prie Pakuonio bažnyčios, tai jau ir į lenką pavirto; o gaila! kad butų tikras lietuvis, tad ir žmonės pas jį da labjaus eitų pirkti. J. G.

Is Šiaulių. Šiaulių parapija priguli prie riebiųjų. Žmonės pasilaiko nieko savo. Rodos, ji priguli prie laimingesniųjų, ką gali tarti pagal tai, juog niekuomet nerasi korespondencijos iš Šiaulių. Viskas tyli. Tik nemiega žydai ir vadovai mūsų žmonių. O žmonės tyli ir nieko nesako.

O pažiūrėkime šiam žygiui bažnyčią ir dvasiškus vadovus mūsų žmonių — kunigus.

Jie, žinoma, turi prisikimšę pilnus kišenių, bet vis nori daugiau. O pažiūrėkime, kaip jie žiuri į tuos, nuo kurių ima pinigų, t. y. į parapijonis.

Pirmiausia vietą tur užimti klausymas, kaip jie elgiasi bažnyčioje.

Adynos (arba kaip jie vadina „godžiukos“, žinoma, giedama lenkiškai, o jei giedotų lietuviškai, tai supyks koks norint bajorgalis (nors jis neina išrytą bažnyčion, gerai kad atsirioglin ant sumos) ir liūsis vaikščiojės pas kunigus į svečius, o tai yra didelė pragaištis bažnyčiai.

Žmonės, patys matydami, kad vis-gi lietuviškoje parapijoje priderėtų giedoti adynas lietuviškai, kalbėjo kelis kartus klebonui, karštai milinčiam, kaip jis pats pasakoją, lietuvišką kalbą ir dėlto kalbančiam namie visuomet... lenkiškai. Klebonas ant tokio prašymo, bet ne reikalavimo (nors jie turėjo tiesą pareikalauti) atsakydavo visuomet: „ko čia, vaikėliai norite? nuo amžių amžių teip buvo, teip ir reikia palikti.“*)

Žinoma, čia klebonas ne norėjo įpykinti lenkų, suprask: bajorų ir priešėionių (miesėonių), o į tuos muzikus rudkius nūr kó žiūrėti, ką jie išmano; už teks, kad jie kalėdą duotų ir gana.

Tai da nėko. Žmonių, sodiečių, nėra teip daug laike „adynų“, o kad norėtum atrasti koki pongalį, tai akis pražiūrėtum, bejieškodamas.

Pažiūrėkime, kas dedasi su pamokslais.

*) Bažnyčia Šiaulių stovi tik arti 2½ šimto metų, bet ne nuo amžių, ir kad, statant bažnyčią, lenkų nebuvo ir bajorai dar nemokėjo lenkiškai. Ir dėlto tai iš pradžios buvo giedama lietuviškai.

Tuoj po sumos skaitosi *ėvangėlija*. Žinoma, pirma skaitosi lenkiškoje kalboje, nės ji yra matoma viršesnė už lietuviška. Dažnai po lenkiškos *ėvangėlijos* sakosi lenkiškas pamokslas. O kam? turbūt ir patys kunigai nežino. Aš čia jiems ant ausies pasakysiu: man matosi, dėlto, kad parodyti, jie nėsą glūšais ir moka lenkiškai.

Po lenkiško pamokslo skaitosi lietuviškai *ėvangėlija* ir pamokslas.

Ir kiek čia vargo reik matyti, klausant pamokslus. Bažnyčia didelė, žmonių pilna, iš visur spaudosi, grausdosi, trošku, o čia klausyk ausis ištimpeš, kaip kunigas išduoda lekeijas lenkiškos kalbos.

O kad pasiklausytum, kaip jie sako pamokslus lietuviškus: tai liek ašaros iš džiaugsmo ir draskykis ausis. Atrasi tuosę pamoksluosę tokių žodžių, kurių nėra nė lietuviškoje, nė lenkiškoje kalboje. Ir toks jų alas iš lietuviškos ir lenkiškos kalbos vadinasi lietuvišku pamokslu! ... Bet grįžkime atgal.

Kam-gi ištikrųjų tie lenkiški pamokslai? Ar ne visi supranta lietuviškai? Tegul ir ne visi supranta lietuviškai, ar jau teip daug tokių? Žinoma, prie tokių galima priskaityti gėfai mokančius lenkiškai: kėletą bajorų ir priesėionių; bet jie, kaip yra žinoma visiems, ne labai mėgsta klausyti *ėvangėlijos* ir pamokslo: da gerai, kad nueina ant sumos. Tokiu budu atrasime bažnyčioje ant 10 tukstančių žmonių, mokančių gerai lenkiškai, daug-daug 30. Ar dėl tų trijų dešimčių vertu varginti tukstančius? ar tai yra tejsingai? ar tai žmoniškai? Ar verta troškinti ir alkinti tiek daug žmonių, kurie turi skubinties namo už mylios, už dviejų ant pietų, varginti dėl kelių desėtkų išsikirmijusių ir pavalgiusių?

O vienok-gi kunigai gauna piningus tik iš tų muzikų, o su ponais jie moka pralėisti piningus, uždirbtus kruvinu prakaitu muziko.

Da privesiu vieną pavyzdį neapykantos lietuviškos kalbos Šiaulių bažnyčioje.

Per devintines, einant aplink bažnyčią, kunigai gieda lenkiškas giesmes. Keli juodšvarkiai eina su kunigu ir padeda giedoti, o dideli nuoma žmonių eina paskui ir tyli, nieko nesuprādama, kas per giesmes gieda. Ir tai atsikartoja kasmet, kaip aš atmeniu, jau nuo 20 metų. O dėlko-gi negal giedoti lietuviškai? gal giesmių nėra tokių? Tai matyt, kunigėliai, gerai rupinatės apie savo aveles, kad negalėte nors reikalingas giesmes pristatyti.

Dabar pažiūrėkime, kaip žiūri kunigai ant prašėiokų. Prie išpažinties išklaūsomi patys pirmieji ponai, nors jie ir išsimiegoję atėjo, gerai, šiltai apsiredę. O tu, muzikėli, atsikėlęs su gaidžiais, nuskaręs nuspūręs, šalk sau, stovėk,

kol ne išklaūsysis ponų, o paskui, jei ne patingės ir tavę išklaūsysis, nors ir po mišparų.

Tai jau yra bjauru. Bet da-gi bjauriau, kad vienas kamendorius Šl. kolioja apspitusius žmones tokieis žodžiais, kuriuos tegali išgirsti tik ant ulyčios, tik ne bažnyčioje. Matyt, tas kamendorius laiko bažnyčią už labai šventą vietą. Kad jau teip yra bažnyčioje, tai ko galima tikėtis nuo jo klebonijoje, ar kitoje vietoje?

Rodosi, nors už piningus reikėtų turėti gerus mokintojus. Kada tu matęs: privalgusiam alkanas ne rupi.

Tai tokios tokelės po Šiaulius. Kitąsyk parupinsiu daugiau žinių.

Žmogus.

Kybertai, 23. gruodžio 96. Kybertai išdygo tiktai pirm trisdešimts metų ir susideda iš trijų dalių: iš tikrųjų Kybartų (miestelis), iš Kybartų kaimo ir iš kaimo Daugėlaičių. Gyventojai čionais daugiausia svetimtaučiai: žydai, maskoliai, vokiečiai, lenkai ir k. t. lietuvių tėra tiktai 30 procentų, tai vadinasi trečia dalis; ir lietuviai tarp kitų stovi čionais ant žemiausio laipsnio. Labiausiai iškelti maskoliai valdininkai: muitinyčios ir geležinkelio, turtingiausi žydai ir vokiečiai — kurie laiko savo rankose pirklystę ir kitus palmingus užsiėmimus parubežinių reikalų, lygiai ir kentrobandą; lenkų visur yra po župsnėlį; o lietuviai visiems pasakytiems svetimtaučiams, bet tie toje pirkliškoje atmosferoje pametė savo tautišką samonę ir rokuoja savę prie tų, tarp kurių sukasi, o daugiausia prie laukų pagal seną tradiciją. Tokiu budu iš viršaus ant tarnaujančiųjų čionais lietuvių nepareina nėjokios apšviečiančios įtek-mės, iš kitur teip-pat ikišiolei nieko nepriteikė, ir mažesnieji mūsų brėliai, palikti ant pagairos svetimų vėjų, tapą nublokšti į tautišką prapultį. Lietuviai juntasi čionais didei paniekinti ir dėlto bijo ir pasirodyti su lietuviška kalba atvirose vietose stengdamiesi kiek galėdami, pasisavinti šią ar tą viešpataujančiųjų svetimą kalbą. Vokiškai vietiniai, čia gimusieji lietuviai, beveik visi šėip-teip varvaliuoja, bet tačiau didesni palinkimą turi prie lankiškos kalbos ir tą rupinasi išsimokinti. Noras mokėti lenkiškai tarp vietinių mūsų nusmalktų brolių toks didis, kad liežuvius gal nusilaužti besivargindami taja, o vaikelius savo daugelis tokių vargdienų, patys nemokėdami, kitaip nekalbina, kaip lenkiškai ir tokiu budu stumte stumia juos nuo savęs svetimtaučiaus į globį. Prapultingumas tokio auginimo matyti jau labai dailiai, ypač kad čionais yra maskoliška cerkvė ir popas, kurs labai rupestingas apie padidinimą savo bandos, ir apie savo vėją daug rupestingesnis nekaip musiškiei Virbaliaus kunigėliai, kurie savo atstumiančių pasielgimu teip-pat daug kartų daro pragaišties Kybartų katalikiškiems gyventojams. Apie juos

kada nors plačiau aprašysime. Užauginti tokiu būdu kudikiai nieko neturi švento savo širdyse ypač tarp tokių griaujančių dorišką pusę žmogaus Kybartų sąlygų ir dėl kėsnio duonos ar pyrago-gatavi atiduoti savo viarą ir išsižadėti savųjų.

Jau žionais turėjome keletą pavyzdžių tokio pasielgimo jaunuomenės. Ypač jaunos merginos mielai eina už maskolių, idant kad tiksliai koksai pasisuka. Ši rudenį turėjome vieną tokią svodbę vienos kastaskos ar dovatkos, jau aš tikrai nežinau. Tik tiek žinau, kad jige didelį susiršimą turėjo su bažnyčia, o kaip pakalbino maskolius, pametė viską ir išėjo už maskoliaus. Toji teip-pat buvo iš tokių išgamių, kaip ir ap-rušytieji ir matyti, kad nors išvirsčius buvo katalikė, ištikrųjų pati nežinojo kas esant.

Turėkime vienok viltį, kad ne vis teip bus turės kada ir ant nuslėgtų Kybartų lietuvių užtekėti nors spindulėlis šviesos.

☞ Ko jie nori??

Atsakymas „Tėvynės Sargui“.

„Apžvalga“ kaip žinome yra tai visiškai kunigiškas laikraštis, bet nepatiko jį mūsų kunigams dėlto, kad drįso kartais nurodyti nekuriuos peiktinus kunigų pasielgimus; pertai kunigai pasirupino uždėti kitą laikraštį. Tai-gi nuo pradžios perėjusių 1896 metų išeina Tilžėje naujas laikraštis vardu „Tėvynės Sargas“. Šis laikraštis jau netik ką nenurodo jokio pikto kunigų pasielgimo, bet da stengiasi įkalbėti savo skaitytojams, kad kunigas tai vis tiek ką tikėjimas, kad tas, kuris nurodo negerus darbus kunigo, vis tiek, ką išniekintų tikėjimą, pertai, girdi, tie, kurie užgauna kunigus yra bedieviai.

Mes jokių būdu negalime užtykti apie tokių jų išsiaugstinimą, apie tokių sulyginimą žmonių su tikėjimu, juo labiausiai, kad jie per savo laikraštį „Tėvynės Sargą“ dągi meto pūvais į visus svietiškus inteligentus užtai, kad šitie laikraščiuose „Ukininkas“ ir „Varpe“ neprilaiko to kunigų pasididžiavimo, kad neprilygina jų prie tikėjimo, bet atpenč nurodo, kad kunigas, kaip ir kiekvienas žmogus gali daryti ir daro daug nelabų daigtų. Užtai pyksta jie ant inteligentų, vadina juos bedieviais ir paleistuviais, šaukia, kad „Ukininkas“ esąs bedieviškas laikraštis ir platinas bedievybę.

Mūsų skaitytojai gerai žino, kad „Uk-ke“ niekadų nebuvo užgautas tikėjimas, žino kad ir bedievystės „Uk-kas“ niekadų nesistengė platinti. Tai kuom-gi „Uk-kas“ teip nusidėjo?

Tuom, kad kartais drįsta nekuriuos kunigų negerus darbus nurodyti! Pagal teisybę tai ne

„Uk-ką“, bet „Tėvynės Sargą“ reiktų apgarsinti bedievišku laikraščiu, n-s jis, nužemina tikėjimą skelbdamas, kad kunigai ir tikėjimas tai vis tiek, nės jis tokiu išaugstinimu kunigų platina bedievybę Lietuvoje. Kad tai ne tušti žodžiai, kad tokis pasididžiavimas kunigų nužemina tikėjimą ir tuomi platina bedievybę, kiekvienas lengvai gali suprasti. Žmonės įtikėdami, kad kunigas yra tai vis tiek ką tikėjimas; nemoka atskirti vieną nuo kito. Bet štai savo gyvenime žmogus nekartą pamato negerus; o kartais da ir labai negerus darbus, vieno ar kito kunigo ir žinoma į širdį jo įpuola atšalimas, o kartais ir paniekimas dėl kunigo, na o jis pripratęs buvo kunigą išvien su tikėjimu laikyti pertai jis atšala draugia ir nuo tikėjimo. Štai kame šaltinis bedievystės, štai su kuom reikia kovoti. Tie-gi, kurie kunige mato tiksliai žmogų, pašauktą išpyldyti tikėjimiškas apeigas (ceremonijas), kurie anaipol neprilygina kunigą prie tikėjimo, tie nenužemina, bet paaugština tikėjimą, nužemina tik pasididžiavimą kunigų.

Tai ko-gi jie nori dergdami inteligentus ir „Uk-ką“ su „Varpu“? — paklausi manęs skaitytojai. Norai jų labai aiškus. Nori jie dergimais atgrasinti mūsų žmones nuo inteligentų ir „Uk-ko“, idant jie skaitytų tiksliai „Tėvynės Sargą“ ir įtikėtų kunigų pasididžiavimams, na o tada tai jiems jau būtų auksinis gyvenimas Lietuvoje. Štai paimekite N. 12 „Tėvynės Sargo“ perėjusių 1896 metų. Tenai net dviejuose straipsniuose dergia inteligentus ir „Uk-ką“ su „Varpu“. Viename straipsnyje keikia inteligentus, kad visi esą bedieviai, paleistuviai ir tt. o antrame, kad visi inteligentai esą socialistai „Uk-kas“ esąs socialistiškas laikraštis. Ant galo savo begaliniame inirtime nesidrovi nė melo, nės tvirtina, kad knygutė „Krumplių Jonas“ esanti „Uk-ko“ priedas. Kad „Krumplių Jonas“ nėra „Uk-ko“ priedas ir kad „Uk-kas“ nėra socialistiškas laikraštis mūsų skaitytojai gerai žino; gaila tik tiek, kad tie, kurie neskaito „Uk-ko“ gali įtikėti tam melui. Kam čia gali atpėti į galvą, kad toki dievuli žmonės, o teip meluotų. Mat vargšai, neturėdami kuom kovoti su inteligentais išsirinko prasčiausią ginklą — keiksmus ir melagystę. Ir teisybė kuom gali jie pasirodyti, jeigu beveik viską, kas gero yra padaryta dėl Lietuvos ir lietuvių, padaryta tik inteligentų. Inteligentai išdavė pirmą lietuvišką laikraštį „Aušrą“; inteligentai išleido ir išleidžia visokias naudingas knygas, kaip dėl ukės teip ir dėl apšvietimo. O kunigai šmeižė „Aušrą“ kaip Uk įmanydami, kunigai ir dabar šmeižia inteligentus. O kur jų darbai dėl naudos Lietuvos? Gal sakysite maldų knygas teip lietuviams reikalingas kunigai išleido? Kur tau! Tai darbas vokiečių spaustuvinių, nės jie iš to turi gerą pelną. Net ir „Apžvalga“ išleido

savo kaštu vokiety spaustuvininkas. Kunigai-gi įstengė uždėti tik „Tėvynės Sargą“ ir tai tik dėl to, idant jame išdergti inteligentus, o savę išaugštinti.

Ir taip skaitytojai matome, kad beveik vieni tik inteligentai dirbo ligšiolai dėl naudos savo brolių; beveik tik jie vieni nesigailėjo nė triuso nė pinigų ant išleidimo lietuviškų knygų, idant jomis pakelti apšvietimą tarp lietuvių. Tai už ką-gi juos taip šmeižia išleistojai „Tėvynės Sargą“ už ką keikia juos ir leidžia ant jų melagingas paskalas? Ko-gi nori jie nuo inteligentų? Nori jie tik vieno, nori kad inteligentai leistų jiems platinti tarp mūsų žmonių gal mislinatę apšvietimą gal gelbėti tikėjimą nuo pavojaus? E. ne! jie nori platinti savo pasididžiavimus, nori kad žmonės tikėtų, kad kunigas yra tas kas-žin kokia šventa ypata lyg tikėjimui. N.

Gromatnyčia.

✓ p. J. Ž. Nekurias žinias, kurias Tamista paduodi jau augščiau patalpinome „Uk-ke“ Kaslink aprasymo apie vieną ukininką iš Žurių kaimo, tai toki mes negalime talpinti, nes užgauna vieną žmogų. Prasom aprašyti atsitikimus, kurie apėitų visus.

✓ p. J. Zingeldžiui Tamistos aprašymą veselijos negalime talpinti, nes užgauna atskyrus ypatus. Iš korespondencijų sunaudojame tas, kurios da nebuvo „Uk-ke“ talpinama. Prasome toliaus rašyti. Tamistai sekasi rašyti.

✓ p. Kokliui. Tamistos korespondencija iš Rigos netalpiname, nes aprašyti ten atsitikimai, kurie nepriklauso prie mūsų lietuvių reikalų.

✓ p. Vabaleliui. Susirinkimas Uriskabudžio valsčiaus, ant kurio tapo surašytas prašymas ant caro vardo, apie leidimą lietuviškos spaudos, jau buvo aprašytas „Uk-ke“.

✓ p. Viln. Nekurias iš tamistos korespondencijų užgauna atskyrus žmones jurtai anų netalpiname laikraštyje galima aprašinėti tik tokius pasiūlymus atskyrų žmonių, kurie užgauna visus lietuvius arba bent daugelį.

✓ p. Kokliui. Atsitikimas Jalyavoje (Mintaujoje) jau buvo aprašytas „Uk-ke.“ Šitame numaryje da syki talpiname smulkiai aprašytą tą dalyką.

✓ p. Kirviui. Tamistas savo korespondencijoje iš Dinaburgu užstoja lenkus prieš maskolius. Tegul jie pats ginasi.

Apgarsinimai.

✓ Nauja knyga

**Apie žemę ir kitus svietus,
jų buvį ir pabaigą.**

Pagal Heilperną, Falbą ir kitus.

Sutaisė Szernas.

Puslapių 255, prekė 60 kapeikų.

Atsakas redaktorius Jurgis Lapinas, Tilžėje.

✓ Akyva knyga „Buvis Lietuvių tautos maskolių viešpatystėje,“ parašyta grovo Lėlyvos autorius, knygos

„Polsko-ruskoje otnošeniya,“

maskoliškoj kalboje didume didelio asmainio puslapių 128, prekė 2 rubl., o su prisiuntimu į parubežį 2 rubl. 15 kap.

Gaunamos Tilžėje, Goldschmiedestrasse 8,

✓ 3. gruodžio 1896 m. užbaigė savo gyvenimą štuodentas Girinio instituto

Mykola Bandevyčiu.

Priminimas. Šitam numeriui „Uk-ko“ priededam paskutinį „Uk-ko“ priedą praitų metų 1896.

Piningus ir laiškus į Ukininko (ir Varpo) redakciją siunčiant, reikia šitoksai adresas padėti:

Herrn Dr. Bruazis, Tilsit (Ostpreussen).

Turiny.

Mintaujos kankintiniai. *Pipiras.* — Ant Naujų metų. *Justinas iš Turčinų.* — Apie bažnytnes draugystės. *Žmogus.* — Atsiminimai. *Te.* — Laimingas išradimas. — Kaip gydyti plaučių uždegimą. *B.* — Antana Maceo kubiečių vadovas. *D.* Nei viens nebus fleistas į Ameriką. *Lietuva.* — Iš Lietuvos. Iš Vilka-višio paviato. *J. Ežys.* — Pas vieną ukininką. *Viln.* — Iš Pakuonio. *J. G.* — Iš Siaulių. *Žmogus.* — Kybartai — Ko jie nori. *N.* — Gromatnyčia. — Apgarsinimai — Adresas.

— Spaudinta pas J. Schoenkę, Tilžėje.